

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XI.

V Ljubljani 22. maliga serpana 1858.

List 15.

Njih Milost naš Prezviseeni knez in škof v Suhorji in Dragatušu.

Nikoli nisim vidil kraljeve krone, torej tudi ne morem vediti, kakošna prav de je; mislim si jo vender zunaj in znotraj vso z zlatam prepreženo, polno lepih, dragih kamnov, ki se že od deleč vse na okrog bliskečejo, kakor sim jo včasih vidil namalano na glavi Marije, naše ljube Materice in Device, okoli in okoli polno lepih zavutih turnčkov, z demanti in drugimi dragotinami ozališano, zgorej pa kakor nekaj zlat oboj, in na verhu lep križec, ves zlat in z naj drajšimi kamni ozališan. Tako si mislim krono kraljevo.

Pa zlato in srebro mine in zginge, tudi demanti se spet v prah spremenili bodo, in vsiga posvetniga bo konec; posvetna čast, posvetna blišoba, nečimernost sveta bo jenjala. Namenjena pa nam je krona večna, lepši kot si jo le misliti zamoremo, namenjena, pripravljena je nam krona, ki jo je sam vsigamogočni Bog, on Stvarnik vsih stvari, slehernimu zmed nas od vekomaj sem namenil. Pa to krono večniga veselja doseči si mora slehern sam prizadevati, in kolikor bolj se bo trudil, toliko lepši, toliko veličastnejši bo.

In to krono večniga zveličanja doseči, česar lepote nobeno pero popisati, česar veljave noben jezik dopovedati ni v stanu, to krono neizmurniga veselja si zagotoviti, so naj perve, naj imenitniši želje našiga Miliga, Prezviseeniga kneza in škofa; pa ne le to krono sami sebi si zagotoviti, temuč k sprejemi taiste nam vsim pripomoči, to je noč in dan Njihova naj večji — edina skerb; in ravno » to očetovsko skerbjo za vse sebi izročene ovčice so si sami sebi toliko bolj zagotovili to krono nebeško. Skoz štiri in trideset let in še več so Njih Milost svoji škofiji neizrečeno veliko dobriga storili. Ni treba praviti neštevilnih očitnih dobrót Njihovih, tudi molčim od dobrót, ktere so na tihim storili. Kakor pa de bi krona zaslužnja, vsa že olepšana z žiahtnimi kamni dobrih del, hotla imeti še prav drag in lep križec na verhu, so si tudi tega Njih Milost zdaj postavili. Ta zlati križec pa ste dvé prav posebni dobri deli na Dolenskim Njih škofije, namreč, novi fari Suhor in Dragatuš. Te dvé fari, kteri so Njih Milost, naš Prezviseeni knez in škof sami napravili, in jih peto in šesto nedeljo po binkošnih tega leta posvetili, ste zares zlati križec na Njih svitli kroni večniga veselja. Zakaj le ljubezen do svojih sebi izročnih vernih, le ljubezen sama, kakor so vis. čast. gosp. pridigar, naš dekan, v pridigi pri ti slovesnosti omenili, le ta je Njih Milost naklonila, de se toliko dela, pa tudi toliko stroškov niso ustrašili. Bog sam Jim je že to misel dal, Bog sam Jih je podpiral, pa tudi Bog sam Jim je že na zemlji zato veselje dodelil, kakoršniga svet ne more dati. Na obrazu Njih Milosti se je vidilo, kako ginjeniga serca so bili, ko so ogledovali novi veličastni hiši Božji, svoji duhovni nevesti, sveto opravljeni, — in to je lepota in veselje Njihoviga truda. Sami so rekli, kako jih je dolga pot k nam in težavno delo posvečevanja

skerbelo, ker — visoko v letih so že — pa veseli, zares veseli so bili, ko so vse tako lepo napravljeno dobili, pa še več, ko so toliko hvaležnih serc vidili, ki niso le samo v novih farah, temuč so tudi od deleč sem hitele, viditi svojiga škofa že v častitljivi starosti, viditi svojiga naj večiga dobrotnika, in ko so solze vesele, serčne hvaležnosti po licih velike množice tekle, takrat je bilo Njihovo serce vse ginjeno, polno nebeškiga veselja, kakoršniga svet ne more dati. Bog sam Jim je to veselje povikšal še s tem, de je bilo skoz in skoz prav prijetno vreme; de ni bilo prevroče, je po noči večkrat rahel dež pomočil; ob časi posvečevanja in ob delitvi sv. birme in tudi na poti pa je bilo vedro.

Lepih cerkvenih opravil in šeg pri posvečevanju cerkvá ne bom popisoval, ker to je bila lanska „Danica“ že vse povedala; tudi ne bom našteval vsih 45 cerkvá, ktere so Njih Milost, naš knez in škof, že posvetili; le to moram v misel vzeti, kako se mi je nekako mlo veselo, pa veličastno zdelo, ko so Njih Milost svetinje v altar zazidovali, in so Jim pri tem delu pomagali (drugod mislim večidel tu zidarski mojster pomaga) visokočastiti poprejšnji metliški dekan, sedanji fajmošter v Šent-Rupertu, gosp. Vincenci Vovk, ki so bili za mojstra pri zdelovanji teh dvéh novih fará, pa tudi lokalije Radovice, ktero so tudi naš Mili knez in škof pred dvema letama napravili.

Kakor so že visokočastiti pridigar v Dragatušu omenili, de so novi farmani za tolike dobrote najpervo dolžni Bogu čast in hvalo, potem Njih Milosti, svojimu knezu in škofu, pa tudi vis. čast. poprejšnjimu dekanu; tako so tudi Mili knez in škof sami pri zares lepo narejeni napitnici sebi dano zasluženo hvalo delili z gosp. mojstram, rekoč, de bi ne bili sami mogli tega veliciga in težavniga dela zgotoviti, če bi Jim ne bili vis. čast. gospod dekan pomagali.

Povsod so bili z nepopisljivim veseljem veličastno sprejeti. Že v Suhorji so Jim bili napravili slovesin obok. Proti Dragatušu so bili postavljeni trije; eden prec v Černomlju, drugi na verhu, kjer se Dragatuš zagleda, in tretji, naj lepši, v Dragatušu.

Nisim Jih vidil še nikoli tako veselih, kot ko so po dokončanem težavnim delu vsi zadovoljni iz Dragatua nazaj k nam prišli, in so tu prenočili. Večkrat so sami zrekli popolnoma zadovoljnost z novima cerkvama, ki ste zares lepi.

Od nas so se Njih Milost v ponedeljik po šesti nedelji podali proti Novimu mestu in so še tam popoldan zakrament sv. birme delili učencam in nekterim drugim. Visokočastiti gospod novomeški prošt, ki so tudi v Suhorji pridigovali, in visokočastiti gospod Vincenci Vovk sta Njih Milost po celi dolgi poti spremljevala in sta Jih še drugi dan do Trebna spremlila.

Omenim le še nekoliko znotranje naprave novih cerkvá. V Suhorji so altarji že dodelani, v Dragatušu

bodo kmal. Lepo jih bo naredil podobar idriški, Tavčar, ki se posebno pred drugimi mojstri to hvalo zasluži, de sam pridno dela, in če se mu kaj pokaže ali opomni, de bi tako ali tako lepši bilo, ne zaméri, kakor marsikteri drugi. Zmed njegovih malarij, ktere tudi sam dela, moram omeniti sv. Alojzja v Suhorji. Tu se je Tavčar prav mojstersko skazal. Z lahko vestjo se vsim priporoči.

Vse to, se vé de, kakor tudi mašne oprave, zvonove in vse potrebno so Njih Milost prevzvišeni knez in škof preskerbeli. Iz serca pač vsaki privoši Njihovi Milosti sveto veselje, ki so ga tu pri nas občutili. Bog usliši sveto molitev, ki iz tavzent in tavzent pobožnih ust proti nebu puhti v zahvalo za nepopisljive dobrote, ktere so naš Prevzvišeni knez in škof skazali tem krajem; in ko bodo Njihove kočice že prekopane, bodo še vnukov vnuki vedili pripovedovati dobrote sedanjiga našiga Milostiviga kneza in škofa; pa tudi mende saj ne bodo pozabili in bodo vedno za Njih večno plačilo nebeškiga Očeta prosili. Bog nam jih še dolgo dolgo ohrani, de bi se tu veselo vidili že veliko sadu svojih dobrih del, potem pa Jim dodeli večniga veselja krono, na kteri se hote ko svitel krizec zaslužnja večno lesketali novi fari „Suhor“ in „Dragatus“. Z Bogam!

Pod Semič-em v god ss. Hermagora in Fortunata. J. V.

Od svetiga Križa pri Beli reki, v deželi Kikov v srednji Afriki.

Dne 15. suica 1858.

Prečastiti Knezoškof, Milostljivi Gospod!

Zadnje dni mesca svečana (febr.) tega leta smo dobili kisto za častitiga gospoda misijonarja, druziga mojiga prijatelja Mozgana, poslano iz Št.-Andreža na Koroskim 19. vel. serpana (avgusta) 1857. Z raznimi rečni je bila natlačena. Nekoliko popred smo prejeli ravno od tod puško z več sort sémeni, in nekaj denarja. Misijonski štacijon sv. Križa pri Beli reki posname iz tega, kako goreče se lavantinska škofija spominja afrikanskiga misijona, in de ona nikdar ne pozabi na štacijona pri sv. Križu, in njega vtemelitelja, častitiga gospoda Mozgana. Častiti gospod Mozgan bi se bil gotovo Vaši milosti, prečastiti knezoškof, kakor tudi vsim ljubim dobrotnikom sam zahvalil ali z živo besedo ali po pismu, in bi bil, to gotovo vé, razveselil ne samo Vas, prečastiti knezoškof, ampak ves Št.-Andrež, še tudi celo korosko deželo. Tode to je nemogoče. Namesto njegove vesele zahvale Vam jest ponudim žalostno novico, novico tako britko, de bodo se vtrinjale v domovini njegovi neštivilne solze. — Ljubeznjiviga našiga Mozgana ni več. Gospod ga je poklical k sebi v boljši domačijo. Oh kako je serce moje britkosti trepetalo in še zdaj trepeče; pa kaj smem revež reči: Gospod je to storil, njegovo ime naj bo češeno. In blagor tistimu, ki je po tolikim terpljenji za Božjo čast iz tega sveta se ločil!

Hočem vam bolj natanko zadnje dni življenja ranjega popisati.

Zadnje dni mesca kimovca (sept.) pretečeniga leta je začel bolehati. Iz začetka se ga je lotila merzlica, berž ko ne zavolj prevelikiga terpljenja in prehude solčne vročine. Naš štacijon namreč je premalo jedila pripravljeniga imel: mesca mal. serpana (julija) nam je pošla dura, edina naša hrana, — nas je pa 35 vsih skupaj. Živeža si poiskati je bilo treba. Oh kako težavno delo je to bilo! Dvakrat sva se podala v svojim čolnu, ki ni družiga kot izdolbljeno drevo, in sila tesin, k rodu Tuits-ov in Bahr-ov proti jutru, kar je tri dni hodá. Neusmiljeno je naji solnce peklo, še hujši nadlego pa so nama delali komarji ter naj neprenehama pikali. Tode ves najin trud je bil zastonj, nič nisva dobila, kakor žalostni odgovor: Sami nimamo kaj; kar solnce ni sežgalo, so nam ptice pozobale. Rajni častiti gospod Mozgan so pretečeno leto zraven verta veliko njivo pripravili, na to njivo smo sejali duro in pričakovali

obilne žetve. Zgodilo se je pa nam tako, kakor zamurcam. Ptice so požele. Potem ko smo vso živino, ktere nismo neogiblljivo potreba imeli, poklali, ni bilo nikjer drugod živeža dobiti, kot po gojzdi. Na lov sva začela hoditi. Otela sva sicer s tem misijonske ljudi, de niso lakote in stradeža konca vzeli, pa ljubeznjiviga gospoda Mozgana si je merzlica za svojo žertvo izbrala. Iz začetka so se hotli ozdraviti z gladam, in niso nič jedli, kakor kar je bilo za ohranitvo življenja prav prav potrebno. Zdravila, kakoršne so pozneje vživali, niso nič izdale, bili so bolni obá mesca vinotoka (oktobra) in listopada (novembra). Moj Bog, kako britki so bili tisti dnevi. Bolnimu ubožčiku je bilo treba boljnih jedi, in nismo mu imeli kaj ponuditi!

Konec listopada so prišle perve ladije s Hartuma, in z njim boljši časi za sv. Križ. Bile so te barke lastnina kupcev, tode čast komur čast gre, ti tergovci so si na vso moč prizadevali, de bi nam pomagali, posebno de bi stan bolniga gospoda Mozgana zljajšali. Neki francoski kupec, že zdavnej dobrotnik našiga štacijona, je svojo jed v pravim pomenu besede, z nami delil. Konec grudna (decembra) so prišle tudi misijonske ladije z živežem za celo leto, in tako smo bili zastran hrane brez skerbi in veseli. Gosp. Mozgan so se popolnoma pozdravili, in nekterekrti že na sprehod šli, ali peš ali na konji. Bili so namenjeni, poverniti se v svojo ljubo domovino, de bi tamo svoje zdravje popolnoma zopet bili vterdili, in potem, berž ko ne, zopet se v Afriko podali. Jest bi bil tačas njih namestnik. Vse so si že bili za daljno pot pripravili, in že omenjeni blagoseren francoski kupec bi jih bil na svoje stroške do Aleksandrije seboj vzel. O kako preserčno so se veselili gospod Mozgan vrnitve v svojo domačijo, kako težko so pričakovali odhoda v Evropo! Tode človek obrača, Bog oberne. Božja previdnost jim je vse drugo pot namenila. Tisti dobroserčni francoz je prebival tri ure hodá od sv. Križa, in nas je pogosto obiskoval. Prišel je tudi 10. prosenca (jan.) tega leta, in se z gospodam Mozganam dolgo časa pogovarjal, in ker sta na planim bila, so se častiti misijonar prehladili, in vrat jih je začel boleti. Iz vrata je potegnila bolezen na persi. Zdaj so častiti gospod misijonar na enkrat silo slabi bili, in hitro od dne do dne bolj pešali. Zdravila celo nič niso pomagale. 23. prosenca sim jih previdil s svetimi zakramenti, in 24. zjutraj so bili že merlič. V pričo mertviga trupla sim černo sv. mašo bral, in potem smo ga pokopali blizo našiga stanovališa, kar je bilo mogoče slovesno. Na ravno tistim mestu počivajo že prej umerli častiti gospod Pircher. Ljubej moj, počivaj v miru! Vednost in prepričba, de lavantinska škofija svojiga sina nikdar pozabila ne bo, me obilno tolažite. Sim bil tedaj sam, pa vender v dosto srečnejšim stanu, kakor so rajni gospod Mozgan cele tri leta bili, ker imel sim vsaj dva misijonska delavca iz Evrope. Duhovniku samimu biti v daljni Afriki je čez vse težavno. Milostljivi Bog me je te skušnje otel. 14. svečana je priplavala „Zgodnja Danica“ s Hartuma in pripeljala novih misijonarjev, namreč, častitiga gospoda Nikolaja Mazza duhovnike, Janeza Beltrame-ta s tremi tovarši iz Verone. Za letas ostanejo pri sv. Križu, prihodnje leto pa bodo v naši sosesjini, morebiti pri rodu Tuits, novo misijonsko stajo ustanovili. Bog jih blagoslovi, ker Božji blagoslov je nad vse potreben pri naših zamurcih. Kar odrašene tiče, jim za sv. vero nič ni mar. Njih bogova sta mamon in pa trebuh. Poslušajo pač misijonarje, tode le iz sebičnosti, češ, de kakšin dar prejmejo. Dokler pa sv. vere ne spoznajo za nar veči dobroto in milost Božjo, je pač malo upanja za stanovitnost misijona. Ložej je ravnati z otroci. Trideset jih imamo, de so vedno pri nas, veliko dela in truda nam prizadenejo. Velika overa je tudi jezik; dokler de se ga kdo dobro nauči, ga že Bog k sebi pokliče. Tako se je zgodila z gospodam Mozganam, kteriga pozabiti nismo v stanu, taka z gospodam Ueberbacherjem v Gondokori pred enim mescam. V treh letih so se ta

gospod bariskiga jezika popolnoma navadili in v njim podučevali, tode tudi njih nenadama merzlica pobere. Smo tedaj, de resnico povem, tam kakor smo v začetku bili, misijon si nič ne opomore. Vender kolikor nas je živih misijonarjev še, obupati nočemo. Obilna in neprenehana molitev v Evropi za naš misijon, pogosti darovi, ktere Bog tirja, to za terdno upamo, bodo poslednjič vender le obilno mero Božjiga usmiljenja čez naše zamurčike razlili. Upajmo to in v tem zaupanju delajmo in terpimo, dokler de nas Bog od tukaj zakliče.

Letas smo začeli pri sv. Križu cerkvico zidati. Z opeka in blata je storjena in po večim dodelana. Desiravno je vsa ubožna, je vender naše nar večje veselje. De bi jo pač Bog napolnil s pravimi častivci svojiga veličanstva!

Se enkrat se goreče zahvalim Vaši milosti, prečastiti knezoškof, in vsim dobrotnikom. Tudi za naprej naj Vaša milost in vsa lavantinska škofija ne pozabi našiga misijona. Sebe in štacijon pri sv. Križu priporočim Vaši molitvi, in Vašimu blagoslovu, in se podpišem prav ponižno

Jožef Lanz, apostoljski misijonar
pri sv. Križu v deželi Kikov.

Iz Amerike

piše misijonar v. č. gospod Lorenc Lavtizar 10. roznika tekočiga leta do v. č. korarja in špiritvala gospoda J. Volca:

Znano Vam je, visokočastiti gospod, ker je v škofii prečast. škofa Baraga in zlasti v okrajni, kjer sim zdaj jest, zadosti prav gorečih duhovnov, de sim torej sklenil, v škofijo sv. Pavla prestopiti, kjer gospod Pire že več let misijonarijo. Naj smém tedaj Vam naznaniti, de bom to pot čez nekatere dni nastopil. Moj prihodnji škof so od papeža že izvoljeni, pa ne še posvečeni, Pelamorgues, iz Francoskiga rojeni. Njih prednik Cretin so l. 1857 umerli, kakor je znano. Prečast. škof Baraga so šli to zimo iz Šmarije (Saut S. Marii) v Cincinnati; od konca so se Njih Milost s pesmi na sanch peljali čez led in sneg do bolj olikane okrajne, od kodar so v navadni voz stopili. Njih Milost so zopet dvoje indijanske bukve dali na novo natisniti, molitvene in evangeljske bukve, potem so bili na okrajnskimi cerkvenim zboru (Provincial-Council) v Cincinnati, in teden pred Binkoštni so se zopet v Saut vernili. 8. roznika so prišli v Cros-Village, kamor sim šel tudi jest po slovo in škofovski blagoslov, in od kodar to pismo pišem. Njih škofja Milost so tako zdravi, kakor zmiraj; Bog jih ohrani še mnogo let v blagor škofije!

Tudi jest za svojo stran moram Bogu prav posebno hvaležin biti, de me zmiraj zdraviga ohrani; še čisto nič nobenkrat nisim bil nabogljen, odkar sim tukaj. Pa tudi nisim posebniga terpljenja imel. V svojim prihodnjim misijonu pa več težav pričakujem, ako Bog hoče, de tje pridem in tam ostanem. Od tod nimam kej posebniga pisati...; je nekako taka kakor na Krajnskimi: zdaj se spreoberne kak grešnik, zdaj pravični pade; nekteri so pobožni, nekteri mlačni; nekatere vasi so bolji, druge slabji, — vsi katoliški Indijani pa, zunaj njih prav malo, so katoliških misel. Tudi jo je poprejšnjo jesen minister (protestanski učenik) iz mojiga misijona pobral, češ, zavolj boleznj svoje žene (ubogi pridigarji, ki nosijo zakonski jarem! Pis.), jez pa mislim, de je šel iz druziga vzroka; je že prav, hvala Bogu! Tudi ena protestanskih šol v eni vasi mojiga poprejšnjiga misijona, kamor sim pa do poslednje zime večkrat prišel, je zdaj popušena. Vender je mala množica Indijanov v veliki nevarnosti zastran belih; pa Bog bo nad njimi čul.

Gospod Kundek, ako se ne motim, iz Hervaskiga rojen, je konec lanskiga leta umerl. Bil je duhovni pastir v Jasper-u v škofii Vincennes. Neki pred 20 leti je bil prišel v Ameriko. Veliko so ga hvalili po časnikih; to me veseli. Naznanilo od Knobleherjeve smerti sim bral v

časnikih z nar večje žalostjo; — zares, nezapodljive so pota Božje, moram tukaj z uzaljeno vdanostjo zaklicati. O de bi mu Bog krepkiga naslednika poslal. Močno me veseli, de so severo-amerikansko-nemški katoliški listi od tega izverstniga moža, našiga ljubiga rojaka, tako govorili, kakor se mu spodobi; eden je tudi dober popis njegoviga življenja razglasil; in pozneje drugi njegovo življenje od dr. Kluna.

Pismi g. B. in uč. P. sim v svoje veliko veselje prejel; odgovoril bom pozneje... Tudi g. V. sim že na 2 pismi odgovor dolžan. Poslal sim rokopis: zgodovina indijanskih misijonov, ki sim ga poslovenil, v Celovec do Hermagoroviga društva. To prosim povedati, naj vedo, de sim bil mož beseda, ako se spis zgubi.

Procesija o svetim Rešnjim telesu v Feldkirh-u.

Naj nekatere besede zapišem od slovesnosti pri procesii o sv. Rešnjim telesu. Prav slovesno je bilo; pa na poltako slovesno bi ne bilo, ako bi OO. jezuitov ne bilo v Feldkirh-u, ker tukajsnja fara ne more posebnih slovesnost napraviti. Kar bi se bilo utegnilo k slovesnosti pogrešati, so OO. jezuiti dopolnili. Tukaj cehovskih bander ni, temuč imajo samo 2 cerkveni. Tudi ni navada, de bi luci polizigali na oknih. Potresejo pa celo mesto z zelenim perjem od drevés in tu in tam kako drevesce postavijo. Začela se je procesija ob 9. zjutraj. V prvo so šli vsi gimnazialci s svojim banderam, ne v par, kakor je na Krajnskimi navada, ampak po dveh plateh, tako de je bila v sredi široka prazna pot, kodar so štatve nesli in nekteri patri (prefekti) šli. Navada je tukaj, de učenci štatve v cloveski velikosti v procesii nosijo. Bile so tele podobe: V prvo Marija, potlej angel varh, potem sv. Jožef, sv. Alojzi in poslednjič zopet Marija. Narejene so nosila, z rudecim zametam pregrenjene in s cveticami ozalísane; na nje je postava ali štatva priterjena, de terdno stoji; na vsaki plati je drog ali palica, de se lahko na ramah nosi. Okoli oběh palic so 3 plavi ped široki trakovi, ki so prav dolgi. Zraven jih, ki so podobe nosili, so šli na vsaki strani 3 učenci; vsaki je imel v eni roki lilijo, z drugo roko je deržal trak. Podobe so bile tako razdeljene, de je bila prva podoba v začetku pri gimnazialcih in zadnja pri zadnjim koncu nas (iz penzionata). Za banderam gimnazialcov so šli taisti gimnazialci ki trobijo; in za gimnazialci naše bandero in muzika. Koj za nami pa patri. Za patri je šlo 12 parov učencov iz penzionata, napravljenih kot ministranti (4 so imeli kadilnice, 2 posodi za kadilo, drugi sveče in sope). Dva ministranta sta tudi imela veliko košaro s cvetličnim cvetjem, in sta pot potresovala pred neham ali baldakinam. Koj za temi so šli kapucini; potlej je šel duhoven, ki je nesel škofovo palico (tukajsnji škof so le samo posvečeni škof) in potem so škof sv. Rešnje telo nesli. Zraven baldakina je šlo na vsaki plati 6 mož, napravljenih kot Tirolski lovci s pušami. Za baldakinam je šla deželska gosposka in za njimi drugi ljudje. Naj lepše je bil altar ozalísan pred penzionatam, kjer je bil drugi blagoslov. — Penzjonsko banderec je zopet nosil prednik „Kongregaciona“ in je imel 2 pedi široko rudečo židano pasivnico od desne rame doli, ki je visela do tal, in na koncu je imela zlate zobce (franže). Tudi pasivnica ktera k temu služi, de se ložej handero nosi, je bila z zlatam vezena (štikana). Muzikanti imajo tudi vsi enako černo napravo in majhne torbice iz črniga likaniga usnja z rudecim trakam obrobijene. Na torbi je posebrena lira in okoli nje sreberni venci; na jermenu pa zvezda, tudi sreberna. Tudi imajo vsi enake kape z zlatimi portami, in na kapi zopet enako liro.

Ko smo prišli od procesije nazaj na dvoriše, smo zapeli nekatere pesmi. Bili so tudi na dvorišu vsi gimnazialci

s svojim banderom in z muziko. Zvečer je bila pol ure na dvoriši muzika.

V Feldkirh-u 3. rožnika 1858.

Žalostin in strašin nasledik ponavljanja starih grehov.

Velika ino strašna hudobija je že ta, de človek le samo enkrat v greh dovoli; on svojiga Stvarnika zaničuje, mu noče pokoren biti, se odpove dedšini večnih nebes, se odreče vdeležnosti Jezusove Rešnje kervi, dá slovo sv. Duhu iz svojiga serca, in se prostovoljno v sužnost peklenskiga sovražnika verne. Nebeški Oče, ki je poln usmiljenja, ga v njegovi hud. bi se milo kliče ino budi, de naj se k Njemu nazaj podá, ter mu ponuja odpusenje. Kadar grešnik milo vabljenje nebeškiga Očeta posluša, svojo nesrečo in hudobijo spozná, razžaljeniga Boga potert odpusjenja prosi, se skesano spové, in mu za naprej zvesto služiti obljubi, ga usmiljeni Oče nebeški spet prijazno sprejme, mu greh odpusti, mu milost ino gnado dá, večne kazni mu prizanese, ljubezin ino prijaznost mu poverne in deležnika nebes ga po Jezusu Kristusu stori. Pa vse to le pod pogodbo, de človek ne bo več gresil, temuč čezdalje zvestejši Bogu služil.

Pa — kdo bo veroval — potem koje mili Bog grešniga človeka v svojo prijaznost in ljubezen sprejel, ko mu je njegove grehe usmiljeno odpustil, in ga kot zgubljeniga sina na novo z dragim oblačilam nebeške milosti ino gnade oblekel; se ta najdeni zgubljeni sin vnovič spunta zoper svojiga Boga, in stare grehe ponovi, zaničuje milost in ljubezen vsigamogočniga Boga. O strašna hudobija, o preklicana nevhvaležnost taciga prederznika!

De se bo ponavljavec starih grehov težko poboljšal, se najde drugi vzrok v grehu. — Ta je nesrečna lastnost greha, de večkrat ga človek stori, bolj se mu greh prilizne, bolj ga vklene, zmiraj bolj se v hudičeve spona zapleta, njegove spovedi so zaveržene, njegove obhajila so ropi Božji, on vedno vpije: Jezusova Rešnja kri naj pride čez mene in čez mojo dušo; in težko se bo poboljšal, kar se iz naslednje strašne prigodbe poterjuje.

Blizo Divijona na Burgundskim je živel bogatin in zlahtnik. Ta je bil gerdi pregrehi vdan. Nekterokrat se je delal, kakor de bi se bil hotel poboljšati, pa kmalo je spet svoj stari greh ponovil. Navajeni greh ga je ob zdravje pripravil, in na smertno posteljo vergel. Neki duhoven ga gre obiskat in ga k spovedi nagovarja. Pa zastarani grešnik ne posluša. Ko duhoven žalostno odide, glej! zagleda bolnik nad posteljo na zidu z velikimi čerkami besede zapisane: Išite Gospoda, doktor se dá najti. Bolnik misli, de ga hoče duhoven s tem strašiti, se jezi, in žuga vsim gorjé, če hitro besed z zida ne zbrisejo. Pa ne duhoven, in noben živ človek ni bil tega na zid zapisal. Besede se zbrisejo. Pa glej! bolnik kmalo druge čerke na zidu zagleda in bere: Me bote iskali, in me ne bote našli! Kdo bi mislil, de to ne bo bolnika spreobrnilo. Pa vse je prazno, bogatin ostane nespreobrnjeniga serca, in hudo kriči, de naj hitro pisanje zbrisejo. Bolnik se oberne na drugo stran in pred saboj zagleda zapisane besede: V svojih grehah boste umerli! Prebere in — umerje. Cela hiša se v svojih podpornjah strese, in taki strah vse pričujoče obide, de njegova zapušena žena s hčerami in sinam vred v samostan stopijo.

Vidite tukaj nesrečni konec grešnika, kteri stare grehe ponavlja; glejte, kako globoko on pade, Božja milost ga zapusti, zaverže gnado se spreobrniti, in v svojih grehah umerje. Oh žalost, groza in strah. Človek vstvarjen zato od Boga na svet, de bi si večno zveličanje pridobil, se pa prostovoljno v peklensko terpljenje pokoplje za celo večnost brez konca in kraja. Oh žalost! Korenec.

Ali bo kej pri nas z Ježuškovo bratovšino ali družbo sv. Detinstva?

Že večkrat so se slišale vošila, de bi se tu ali tam družba sv. Detinstva napravila, ki je pravi misijon malih otročičev in stori otročiče misijonarje, česiravno nikoli ne vidijo nobene neverske zemlje in dežele. Le težko pa kdo kej začne, ker nima ravno pri roci, česar mu je k temu treba, in ne vé, kje in kako de bi dobil. To so namreč postave in zlasti podobice bratovšine. Postave bratovšine Ježuškove in mnoge zgodbe te družbe je „Danica“ že pred nekaj časam po prizadevanji vnetiga prijatla te družbe razglasovala. Zdaj pa so nam na undanji omen v „Danici“ Njih milost, prečastitljivi lavantinski knez in škof tudi 1.000 podobice te bratovšine s slovenskim pisanjem poslati blagovolili, in ako bi jih primanjkovalo, so jih še več obljubili. Zamore jih tedaj dobiti, kolikor jih kdo hoče. Pisanje na podobicah je tako-le:

Sveto detinstvo Jezusovo.

„Na Kitajskim veliko tavžent rojencov neverni ajdovski starši v vodo pobacajo, ali jih na cesto pomečejo, de naj bi gladú (lakote) pomerli, ali jih svinje in psi požerli. Usmiljeni misijonarji jih veliko pokupijo, slabe hitro kerstijo, in če živijo, jih dajo zrediti in učiti, de bodo odraseni sveto katoliško vero po tistih krajih oznanovali. Kako lepo je to!

Temu svetimu delu pomagati, se je začelo detinstvo Jezusovo, društvo v čast Božjiga Deteta Jezusa, Marije matere in sv. Jožefa. Otroci do 12 let so poklicani družbani in družbane svetiga detinstva: 12 otrok naredi 1 verst, 12 verst 1 oddelek, 12 oddelkov je 1 celo društvo“.

„Vsak moli vsak dan 1 Česena si Marijo, in pa: „Sv. Marija, prosi za nas in za uboge ajdovske otroke!“ Vsak mesec se za ubožčike 1 kr. vbogajme dá. Za male, ki še ne znajo moliti, naj starši ali kdo drugi moli. Družbani so tako rekoč botri, in družbane botre keršenih ajdovskih otrok, torej se jim njih imena dajo“.

Za ude detinstva Jezusoviga se vsak mesec 2 sv. maši služite, v osmini po sv. 3 kraljih se za društvo sv. opravilo obhaja, 2. po velikonočni nedelji pa se za mertve sv. maša služi. Keršeni otroci pa v nebesih za svoje dobrotnike prosijo, in usmiljeni Jezus jim bo povernil, kar je obljubil, rekoč: „Kar ste naj manjšimu njih storili, ste meni storili“.

Otrokam, ki blezo po vsih krajih radi že majhni kolnejo, bi se lahko pristavilo: Kdor v to lepo bratovšino stopi, ne smé kleti in se mora porednih družinj varovati. Gerdi preklinjavci in pohujšljivci Božje kraljestvo domá razdirajo, kako ga bodo v tujih deželah razširjali! Vr.

Zavarovanje zoper točo.

Na vprašanje: Kaj bi zamogla „Danica“ svetovati v ozir letasnjiga vročiga poletja, je v 13. listu t. l. prav dober svet zoper točo in strelo zavarovanje polja in hiš, in zavarovanje duš zoper pogubljenje, priprava za smert, ker s tem se zavaruje duša in telo, živež in stanovanje. Naj pa še jez povém, kako zavarujem svoje njive in hišo; morebiti bo komu všeč.

Že kakih deset let dajem spomladi kakimu zares revnemu človeku kakih trideset grešev v ta namen, de bi me Bog, od kteriga pridejo take zaslužene šibe, njih milostljivo obvaroval po svoji sveti obljubi: „Dajte, in se bo vam dalo“, in: „Blagor usmiljenim, ker bodo usmiljenje dosegli“; jez se pri Bogu zavarovam.

Velikrat je že huda nevihta protila, včasi clo v bližnji okolici toča pobila; meni pak je zanesla. Samo 19. maliga serpana 1853 je bila tudi mene zadela; šla je namreč takrat po širokim. Vender pa moram spoznati, de ta vdark hude ure ni bil prehud, ker smo že ves ječmen pod streho

imeli, druga poljsina pa se je tako obrastla, da sim bil s pridelkam memo drugih zadovoljin. Tisti večer je bil Bog svojo pravično roko po širokim raztegnil, da bi prevzetne človeške otroke pokrotil, ker po besedah modriga je oginjal, toča, lakot in smert v maševanje vstvarjeno. In kdo sim jez, da bi se memo družih boljiga delal? Če mi je pa tudi toča škodo storila, zaupanja mi pa le ni pobila, in ne neham se pri Bogu zavarovati. To zaupanje me pa tudi ni zvodilo, ker kmalo po tistim nesrečnim letu sim dobil nepričakovan dar, za kteriga sim še zdaj hvaležin.

Prid tega zavarovanja pa je, da ni treba cenovati svojiga pridelka, nič ne zanj dajati, nikogar na ogled ne klicati. Ne boji se hude ure, kdor bolj zaupa; zraven pa še ta vesel spomin, da se Bog nad mano ne serdi, ampak da vender še kaj pri njem veljam. Spomin toče in tepenja namreč je grenak, in zato ljudje od toče vdarjeni nočejo krivi in te šibe vredni biti, temuč išejo drugot vzroka toče, ali pri copernicah, kar je neizrečeno neumno terditi, ali da zvonikar ni zvonil, ali ne o pravim času, ali premalo, ali da fajmošter ni hotel toče ustaviti, ali da je hudobni duh vse vzela: sami sebe pa ne dolže. Ker govorim ravno od zvonila ob hudi uri, naj tudi v ti zadevi svoje misli razodenem. Pri blagoslovu novih zvonov prosi cerkev po rimskim pontifikalu (Venet. 1751 str. 306) „da bi se pri glasu zvonov zbudila v ljudéh pobožna vera, da bi zbežalo vse zalazovanje sovražnikovo, vris toče, oblast nalivov, sila hudiga vremena, da se potolaži hudo germenje, in uleže moč viharjev; zbeži naj ognjena strela, tresk, sila toče, in vse poškodovanje hudiga vremena, da na prerokovo vprašanje: kaj je to, morje, da si zbežalo? nam odgovoré hude zrakove moči: Pred obličjem Jakoboviga Boga, ki je spreobernal skalo v velike studence in kamnje v potoke“.

Naš ritval pa reče, pri hudi uri ljudi z zvonam v cerkev poklicati in z njimi litanije vsih svetnikov za odvrnjenje kake škode in hudiga vremena moliti, kar pa po kmetih ni pripravno, ker so ljudje večidel razkropljeni, in ne dosti spodobno oblečeni za cerkev; zato jim damo znamenje, da naj angelovo česenje skupej, ali vsak sam za-se molijo, da bi na prošnjo presvete Device Marije hudo vreme nehala. To zvonjenje z enim zvonam je torej glas in prošnja Cerkve, ktera kakor usmiljena mati prosi svojiga ljubiga Ženina Jezusa, da bi nam, če tudi porednim otrokam, zanesel. To zvonjenje je klic Cerkve do svojih otrok, da bi s serčno molitevjo njeniga svetiga Ženina potolažili. Zato moramo tudi mi svoje prošnje s klicam svoje Matere skleniti, skesani (zgrevani) se pred nebeškim Očetam ponižati in milosti prositi: Nima torej prav, kdor pravi, da zvonjenje nič ne pomaga; pa tudi ne, kdor pri zvonjenju ne moli, in se pred Bogam ne poniža; oboje sklenimo da bomo ohranjeni. L. D.

Glasi zastran Knoblerherjeviga spominka.

(Dalje.)

Iz Metlike, 12. mal. serpana. Spominek za dr. Knoblerherja s pristavljenimi imeni misijonarjev, ki so v Afriki umerli, je potrebin v spodbudo mladosti in v čast narodu. Prenašanje njegoviga trupla na Krajnsko pa je nepotrebno, ker ves svet je pokopalise Božje in torej ni nič na tem, če je kdo tu ali tam pokopan. Kdor hoče za ranjiga moliti, zamore tudi doma in v domači cerkvi. Spominek pa vender naj bo na očitnim kraji, n. p., na šentjakopskim tergu pri Marijni podobi, ali na šolskim tergu, ali v stolni cerkvi.

Pokopalise pri sv. Kristofu se premalo in večidel mlačno obiskuje, in spominek tamkej bi le iz radovednosti obiskovali in ogledovali, nar manj bi jih kej molilo pri spominku;

kdor pa noče moliti, naj na pokopalise ne gre in v cerkev ne prihaja. J. G.

Iz Mehoviga, 7. mal. serpana. Skorej vsa dolenska stran (posebno pa se živi starši ranjeiga) želi, da naj bi se trohljivo truplo ranjeiga v. č. gosp. provikarja Ign. Knoblerherja v njegov domorodni kraj na Krajnsko preneslo in spominek postavil na pokopalise šent-kocjansko cerkve, kjer je ranjki sv. kerst in prvi otroški nauk prejel. J. O.

Iz Šmartna na Dolenskim, 12. mal. serpana. Spominek postavite, kamor hočete, da ga bote že le kam; po mojih mislih bi bil naj pripraviši v šen-klavški cerkvi. M. T.

Iz Istrije. Vsi želimo, da naj bi se telo visokozašlužniga misijonarja v domačijo prepeljalo; drugo po previdnosti.

V Boljunu, 12. mal. serpana. Anton Ban.

Iz Gorice, 11. mal. serpana. Želja domovine, imeti truplo tak blaziga in slavniga sina, kakor je bil rajni Knoblerher, še po smerti njegovi v svojim krili, je pač naravna, blaga in hvale vredna, ker živo spričuje tisto vse posebno spoštovanje, ki se ima le za take viteze keršanske ljubezni, kakoršni so misijonarji. Al če se ta želja ne dá spolniti brez velicih stroškov, ki bi se veliko koristneje porabili za potrebe še živečih misijonarjev; bi bilo pač malo modro. živim pomoč prikrajševati in jo zatratiti za odkopovanje *) in tak daljno prevaževanje mertvica, ki se mora tudi v svoji domovini očem rojakov in spoštovavcov ravno tako skriti pod zemljo, kakor jim je bil skrit po prvim pokopu v daljni ptujini. Ložeje, kot on pod zemljo, se vidi njegov spominek verh zemlje: in ta pogosteje opomina gledavce zaslug rajniga, kakor zakopana mertvaška truga. — In kje li zamore biti pristojneje mesto za spominke misijonarjev, kakor ravno v cerkvi — v svetišti tiste zveličavne vere, ktero so oni šli oznanovat med daljne neznabožne rodove, in iskat teh zgubljenih ovčic — za nebesa? Kje bi njih spoštovavci, znanci in neznanci imeli večkrat in dostojneje priloznost, te spominke ogledovati in tak živo premišljevat, koliko de so se njih rojaki, znanci, morde clo tovarši in sorodniki trudili za zveličanje duš po silno daljnih in nevarnih pokrajinah? In kje bi ti spominki gledavce bolj spodbudovali in vnemali, da naj vselej zvesti ostanejo tistim zveličavnim naukam, s kterimi so njim znani misijonarji šli tudi neznabožne divjake vabit v nebesa, kakor ravno v cerkvi? Jest za svoj del sim tedaj prepričan, da spominka ni koj kdo bolj vredin, kakor misijonar; pa tudi, da za spominke misijonarjev ni pristojnejiga kraja, kakor v cerkvi — na prav očitnim mesti. Ko bi imel jest kaj svetovati, bi svetoval za vse krajnske misijonarje po Afriki, en skupni spominek v stolni cerkvi krajnske škofije, in rajši še posebej vsacimu svojiga v cerkvi njegoviga rojstniga kraja, kakor pa prevaževati z velikimi potroski mertve trupla — le zgolj za prepokopovanje. Balantinov.

Iz Gorice, 13. mal. serpana. Naše želje so, da naj bi se prečast. gosp. Knoblerherja telo na Krajnsko prepeljalo in pokopalo. Pervo pravico do njega mende ima pač poštna šent-kocjanska fara, ki ga je rodila. O. M.

Pristavek. Razne misli zastran Knoblerherjeviga trupla in spominka naznanujemo zato, da se razjasni in razzvé, kakošne želje de v ti reči prevagujejo, kar je gotovo slehernimu mikavno. De se bo zastran prepeljevanja ali samo stavljenja spominka ob svojim času na primérnim kraji prosilo in drugo spodobno opravilo, je jasno in se lahko vé; misli in želje zavoljo tega pa lahko vsak razodene. Če je kje glas posameznih ali njih več, se iz dopisov vidi, kteri se morajo vsi spoštovati, ker slehernimu je prosto, razodeti, kar se mu nar boljji vidi kakor dobrimu kristjanu in poštnemu rodoljubu. Vr.

Ogled po Storenskimi in dopisi.

Iz Ljubljane. Posvečevanje duhovnov je visoko, sveto in veliko pomenljivo opravilo, zakaj z njim se ohrani

*) Ni pokopan, ampak v rakah.

Jezusova sv. Cerkev na zemlji in do konca svetá ostane. Torej je pač potreba vernim moliti de bi jim Milostljivi škof vrednih služabnikov danes, v saboto in v nedeljo posvetili, ker te dni bo letas to spodbudno cerkveno opravilo. Posvečenih ima biti naslednjih 15 častitih gospodov: Jož. Buh, iz Lučin; Fr. Gorišek, iz Zatičine; Luka Hitij, iz Soderšice; Mart. Indof, z Vač; Tom. Kajdiš, iz Breznice; Mih. Kotnik, Verhničan; Frid. žl. Premerstein, Ljubljčan; Lor. Rozman, iz Šent-Jurja; Jan. Zagoda, Godovičan; Jan. Žan, iz Šent-Vida nad Ljubljano; Jan. Teran, iz Dupelj; (iz 3. leta) Ign. Böhm, s Černošnic; Peter Hönigmann, od stare cerkve v Kocčevi; Štef. Jaklic, z Lasic. Andr. Petek, z Ribnice.

Iz Ljubljane, 22. mal. serp. Že spet je Olivieri-
ev tovarš, č. g. Blaž Verri v Ljubljani; ima zdaj seboj zamursko mater, vdovo, z mladim prav ljubeznjivim sinčkom, ki bi ju rad v kakim mestu oddal, mater za dekló v kakim samostanu, sina pri kakim duhovnu v ravno tistim mestu, de bi ne bil od matere ločen. Zročili smo mu malo nabirko v „Danici“ 18 gold., ali kaj je to proti tolikim stroškom! Bil je ta gospod že dvakrat spet v Egiptu odkar je unikrat (pred dvema mesema) pri nas bil. Velikiga usmiljenja sta ta moža Božja vredna, ne vém, kako bi se jima pomagalo, de bi za svoje silo težavno delo kej več pomočkov dobivala? Ta sveta moža take rešujeta, kateri so v nar. veci nevarnosti. Neka zamurka v Egiptu je dolgo časa po kersansko živela, na zadnje pa ko turkinja umerla. Druga, vdova, je vsaki teden k sv. Obhajilu hodila, na zadnje se pa s turkam zaročila.

Iz Ljubljane. K začetku Marijne šmarnice pobožnosti v Ljubljani (glej 13. l. „Zg. Dan.“) posnamemo naslednje iz poslaniga dopisa.

Ta lepa pobožnost k naši ljubi Materi Božji Mariji se je v prvo začela v knezje-škofovskim semeniši leta 1851. Gosp. Jernej Lenček, takrat bogoslovec 4. leta, zdaj duhovni pomočnik v Žirih, je bil to reč sprožil. Na pisemno prošnjo, v kateri je bilo bistvo te pobožnosti razloženo, je bilo z veseljem od višjih dovoljenje podeljeno, in visokocastiti gospod spiritval Juri Vole so šmarnice z gg. bogoslovci slovesno pričeli. Gg. bogoslovci vsih 4 let so si na moč prizadevali, to slovesnost povzdigniti. Napravljene so bile radovaljne zbirke za obilniši svečavo, ocvetličenje in opravo altarja; slovesniši petje se je razlegalo itd. Od tistihmal se šmarnice v semeniški kapeli vsako leto, kolikor je moč, slovesno obhajajo. Naslednje leto so se bile začele šmarnice tudi v Alojzjevišu. Od tistiga časa tudi nar. lepši Marijne pesmi na dan prihajajo, in ker naši rojaki Mater Božjo prav posebno časté, se bodo zanesljivo šmarnice kmal povsod priljubile in sploh razširile. *)

Iz Zare je v Ljubljano prestavljen duhoven in gimn. učenik Jan. Vonbank.

Z Dolenskiga. S—n. O kako serčno veselo in tolažljivo je, ko clovek v svojih starih letih vidi sad svojiga truda in prizadevanja, — sad, ki ima v sebi tavzentero semen za nadaljni blagor, ki se razširja od rodú do rodú. Tako veselje so vzivali naš Milostni škof in knez konec pretečeniga in v zacetku tekočiga mesca, ko so na Njih stroške zidani cerkvi Suhor in Dragatuš posvečevali. Božja nezmerna dobrota pa, ki še kaplje vode brez plačila ne pusti, naj pripravi Njih Milosti še vse drugačno veselje v zmagovavni cerkvi za Njih lepe dela, ki jih še pri življenji opravljajo s tem, kar so si z modrim gospodarjenjem pri svojih primerama ne preobilnih dohodkih prihranili. — V cerkvi sv. Jožefa v Suhorji se je 27. rožnika zjutraj ob 8. pričelo lepo opravilo in je do četerti na eno terpelo; potlej se le so vis. cast. semiški dekan imeli tiho sv. mašo, pri kateri so na koru peli, ker še orgel ni. Veliko gospo-

dov se je bilo zbralo k temu priserčno veselimu svetimu opravilu, ki so ga s svojo pobožno pričujočnostjo povzdignili. Bili so pričujoči visokocastitljivi in častiti gospodje: Iz Noviga mesta: korar in proš Jernej Arko, ki so med posvečevanjem na prosti leci s prav lepo pridigo svetost in visokost tega opravila in preblago dobroto po Njih Milosti napravljene cerkve povzdignili in poslušavcam v živo k sercu gnali. Dalje OO. frančiškana Bernard Vovk in Matvez Pibernik, ki sta svetinje nosila, in korar Fr. Jelovšek. Iz Šent-Rupert, dekan Vincenci Vovk; iz Stopica, Jan. Verščaj, fajmošter; iz Šmihela, fajmošter Val. Sežun, predpevec; iz Mehoviga, lokal. Jož. Orešnik; iz Radovice, Jern. Dolžan, lok.; iz Metlike, fajm. Jož. Grahek in kaplan Val. Lah; iz Semiča, dekan Martin Skubic in Jan. Kraškovic, kapl.; iz Dragatuša, Jan. Šuler, fajm. Dalje so bili visokorodni in blagorodni deželski gospodje: Vitez Šeuchenstuel, predsednik iz Noviga mesta; Šuler, okrajni predstojnik v Metliki in Jelčič, frankar, in drugi. Bilo je k temu silo veliko množice verniga ljudstva in vse v naj lepšim redu. Kaj de so si Suhorjani mislili in v sercu občutili, ko so vidili Visokiga pastirja cerkev posvečevati, kateri so jim jo tudi napravili, je lahko vganiti. 4. mal. serpana je bilo posvečevanje cerkve v Dragatušu, kjer je bilo mende še vse veličastniši, ko je kraj lepši, cerkev večji, in bilo je množice še več kakor v Suhorji. Naj se sklenejo te verstice s priserčnim vošilam, de naj nam dobrotljivi Bog še dolgo dolgo tako dobrotniga in blagosercniga vikšiga Pastirja ohrani!

Z Dolenskiga. Ko so se Mil. škof posvetivši novi cerkvi v Suhorji in Dragatušu iz Semiča proti Novimu mestu podali, sim se smel tudi jest z družimi v. č. gospodi vred pridružiti in Jih do Trebna spremiti. Nazaj na potu proti Šent-Rupertu, kjer še nikoli nisim bil, sim marsikaj vidil, kar mislim, de bravcam „Zg. Danice“ ne smém zamolčati.

Pridše na Mirno so nas ondotni gospod fajmošter peljali v farno cerkev, ktero so dozidali v gotiškim zlogu, kakor je bila od zacetka zidana. Kdo si vé, zakaj so nekdej hotli pokončati ali saj popolnoma pokvariti vse gotiško zidanje, ki ga ni lepšiga ne veličastnišiga za hiše Božje. Veliko cerkva iz 14. in 15. stoletja je po Krajskim gotiško zidanih, tode nespremišljeni možje so vse gotiške lepote zamazali, zazidali, prevlekli, in kdo vse vé, kako pokazili, kolikor se je le dalo. Tako je bila farna cerkev na Mirni gotiška, nekdo pa je prav moško napravil v nji tri oboke, de ni imela nobeniga praviga zloga; se vé de altar nima nobeden gotiške podobe; bila je tudi dosti premajhna, zato so jo sedanji gosp. fajmošter podaljšali, pa prav lepo v gotiškim zlogu, tudi orgle bodo zdaj zdaj nove gotiške; okna cerkvene so popravili, stare lepote so se ponovile, posebno lepe so nove cerkvene vrata in zunanja stran cerkve, zlasti nad kapelo; kar je bilo le mogoče, so storili, de bi cerkev prvo lepoto nazaj dobila. Ta cerkev, vredna bolj natančniga popisa, je zdaj zares lepa in kaže, de farmani lepo podpirajo svojiga dobriga gospoda fajmoštra.

Od Mirne gremo naprej proti Šent-Rupertu. Ne gremo dolgo, kar zagledamo nekaj, kar še nikoli nisim vidil. Znamnje je bilo. Veliko sim jih že vidil, pa taciga še nikoli v svojim življenji ne. Tega bi mogel priti gledat „Slovenski Romar“; vém de nikjer ne bo taciga najdel, saj na Krajskim ne. Tako je lepo, de bi ga le gledal; popolnoma gotiško je narejeno, čisto novo. Nekako posebno veličastno se mi zdi, in vedno ga imam pred očmi. Kdor ne verjame, kako je lepo, naj ga le gre gledat, in prepričal se bo, de resnico govorim.

Kmalo pridemo v Šent-Rupert, kjer so zdaj vis. cast. gosp. poprejšnji metliški dekan za fajmoštra. Tu je spet vse novo, ali pa predelano; pa ne bom pravil, kako je duhovnišnica (farovž) in drugo poslopje vse zares lepo, poj-

*) K temu naj napovemo že gotove in izdelane šmarnice v rokopisu, ki imajo Bogu in Mariji v cast do prihodnjiga majnika na svitlo priti, ako Bog dá. Vr.

dimo pa v cerkev, sv. Ruperta posvečeno. Sedanje lepote te cerkve, ki je bila konec petnajstiga stoletja gotiško zidana, pa pozneje vsa pokvarjena, kar se je le dalo, z deveterimi altarki, pa nobenim gotiškim, vsa natlačena, zdaj pa v nekdanjo lepoto, kar je mogoče, prenavljena, lepote te cerkve popisati ne morem. Prav bi bilo, da bi kdo popolnoma, na tanko popisal to cerkev, ki je, mislim, naj lepši gotiških cerkvá deleč na okoli. Visokočastiti gospod novomeški prošt in tudi domači gosp. fajmošter, ki sta po svetu veliko zalih, velicnih gotiških cerkvá vidila, sta enih misli, da tako lepo zidane nobene nista vidila. Ne bom je zdaj popisoval, le toliko omenim, da v ti cerkvi je še ohranjen nepokvarjen „turn slonokosteni“, kar še nikoli nisim vidil, tudi mende nisim nikoli kej od tega slišal. Je pa to na evangelijski strani veliciga altarja v podobi gotiške monštrance zidan, od tal do verha morebiti kake tri sežnje visok turn, in v tem turnu, ki se mi zdi, da tri ali štiri stopnje k njemu peljajo, so imeli shranjen naj svetejši zakrament sv. Rešnjiga telesa. Gospod fajmošter so rekli, da je, berž ko ne, v celim našim cesarstvu ta edini „turn slonokosteni“. Zdaj ga imajo za shrambe ss. olj. Sreča posebna, da ga niso poprejšnji kaziveci iz cerkve iztirali. Sedanja gospod fajmošter so cerkev v nekdanjo lepoto prenavljali, kar je bilo mogoče; altarje, ki niso bili mende nič vredni, so ven djali, dva nova stranska kej lepa postavili, se vé, gotiško zidana. Po cerkvi so stare lepote omili in očedili, ozaljšali in opravili; za 15 sto so le zlata po obokih in stebrih porabili. Ko bodo še veliki altar in orgle gotiško napravili, potem, mislim, si ne more nobeden lepši cerkve misliti. Prižnica in križev pot, vse velicastno gotiško, je že novo. Tudi so mi visokočastiti gosp. fajmošter povedali, zakaj so gotiške cerkve vse nekoliko zakrivljene, in sicer na levo. To pomeni Kristusa na križi, ki je umirajoč glavo nagnil. — Od te cerkve in sploh od tega kraja bi se dalo veliko lepiga pisati. „Slovenski Romar“ bi pač marsikaj lepiga tu dobil, kar sim jest le poverhno vidil. Pa za zdaj naj bo dosti od tega. J. V.

Še ena beseda o mašnih plajših. Kar se tiče podobe mašnih plajšev, piše 1. znani razlagavec svetih šeg Gavanti v svojih bukvah „Thesaurus sacrorum rituum“ to: „Erant planetae totae clausae, post tempora Ruperti divisae sunt, olim cum Cruce etiam in parte posteriori, nunc cum columnae potius specie, recentiori usu, quae et ad passionem Domini spectat, quasi sacerdos sit inter columnam et Crucem Christi“. To je: Bili so mašni plajši vsi zaperti, po časih Ruperta Deuskiga (cerkveniga pisatelja iz 11. stoletja) so bili razdeljeni; kdaj so bili s križem tudi na zadnjim koncu, zdaj so bolj s podobo stebra, po novejši rabi, ki se ozira tudi na terpljenje Gospodovo, kakor da bi mašnik bil med križem in stebrom. — Jasno je, da ob času Gavanta, ki je umrl l. 1638, je mašni plajš imel na eni strani, namreč spredej, križ (z blagam in portami), na eni, namreč zadej, pa steber, poprej pa se je podoba križa kazala na oboji strani.

2. Kadar mašnik oblači plajš za sveto mašo, takrat molli: „Domine, qui dixisti, jugum meum suave est, et onus meum leve: fac ut istud portare sic valeam, quod consequar tuam gratiam. Amen“. To je: Gospod, ki si rekel, moj jarm je sladak, in moje breme lahko: stori, da tistiga tako zamorem nositi, da zaslužim tvojo milost. Amen. — Jarm Kristusov je postava njegova; in sprejemo te postave lepo naznanuje sv. Pavel s priiiko: „Jez sim po postavi odmerl postavi, da Bogu živim, s Kristusom sim na križ perbit“. (Gal. 2, 19).

3. Na podobah, ki pred oči stavijo opravilo sv. maše, se sploh kažejo mašni plajši s podobo križa na herbtu; primeri kdo molitvine bukvice po imenu „Spomin Jezusoviga terpljenja“, „Molitvine bukvice“, „Rožni vertec“. Plajša s križem na herbtu sicer pisatelj teh besed pervikrat ni vidil še le v Cerkni, na Goriškem, temuč že davno po-

prej v Šent-Joštu nad Polhovim gradom, na Krajskim, samo da bolj stariga, ki ima križ iz rudečiga damaska med rumenim; vedil je tudi še pred svojim prejšnjim pismom, da si je nekdo v Ljubljani naročil iz Dunaja nov mašni plajš s križem na herbtu, samo ne tako lepiga.

4. Kar se tiče besede „po postavi“ v prejšnjim pismu, tista ni zaznamovala terde postave, kakor je bilo zadosti jasno iz pristavka: „če je komu mar“. Vse se namreč, da predpisi v mašnih bukvah, ali rubrike, niso vsi enake ojstrosti, da se razločujejo rubricae praeeptivae in directivae; in po takim razločku se tudi ravnajo besede razlagaveov. Če v Rimu sedanja čas se ne kažejo plajši s križem na herbtu, je to le poterjenje, da tista podoba ni terdo zapovedana; s tem pa ni pisano, da kdaj ondod ni bilo te podobe, ali da se v prihodnje ne bode zopet povzela, enako, kakor se v dosti družih rečeh, n. pr., v cerkvenim petji, zopet povračuje na staro. Drugod se je pa ohranila vendar šega s križem na herbtu; za tega voljo pa, če je v Rimu zdaj drugač, moramo pa saj rimske šege se bolj poprijeti. Toliko v prijazno pojasnjenje. Hicinger.

Iz Ročice na Štaj., 14. mal. serpana. — Človek ne vé ne ure ne dneva, kdaj bo Gospod prišel. Zdrav in vesel se podá iz doma, pa mertviga lahko domú pripeljajo. — Uni teden je šel mlad gospodar z Ročice na ladji (s flosam) tje na Hervaško. Zaslužiti si je kaj hotel, da bi ložej preživil družinico svojo. Že je na potu v domačijo, že blizo hiše, kjer živijo njegovi ljubi. Misli v duhu, kak se ga bodo doma razveselili žena in otroci. Pa preden stopi na domači prag — ga doteče nenadana smert. — Pri cesti, po kateri zavije domú, lomijo kame: je. Ravno so zvertali skalo in s smertnim prahom luknjo nasuli. Še nekoliko počakajo in oginj podveržejo. Bežijo v zavetje, pa nemarneži ne dajo nobeniga svarilniga znamenja ubogimu popotniku. On mirno naprej stopa, nesluteč nobene, naj manj pa smertno nevarnost. — kar neprevidama skalovje zahrjuje, zemlja se strese in odtergano pečevje obsuje nesrečniga Ročičana. Na več krajih smertno zadet se zgrudi na tla. Živel je le še toliko, da se je spovedal in prejel sv. popotnico za uni bolj srečni, ne sebični svet. Nek drugi, ki je šel le kake korake za njim, je čisto nepoškodovan, sam Bog ga je obvaroval. Zgodilo se je tu, kakor Kristus prerokuje: „dva bota na njivi, eden bo sprejet in eden bo pušen“. Upamo, da je sprejet v naročje svojiga nebeskiga Očeta. Dans že zvonovi kaj milo zvonijo, ali zapušena vdova in otroci, sirote, se pa še bolj milo solzijo! Človeku bi serce žalosti počilo, ko vidi te zapušene stvari! Pač so prav rekli gosp. fajmošter na grobu rajniga, da dan danes med ljudmi ni več kersanske ljubezni. Vsak skerbi le za se, za svojo kožo, — za svojiga bližnjiga mu pa ni kej mar. Današnji svet je skorej za vse pozabil, kar naš Gospod zapoveduje: „Kar koli hočete, da bi vam ljudje storili, tudi vi njim storite. Lahko bi bili uni sebičniki nesrečnimu življenju oteli — le znamnje naj bi mu bili dali; pa so si raji težko breme na vest naložili, če imajo še kaj vesti! Prav so rekli na dalje, da mi smo le kaplje na veji, od dans do jutri, in bi zatorej mogli biti vedno pripravljani. Saj ne vemo ne kdaj, ne kje, ne kako nas bo smert pokosila. Kolikokrat — so rekli — je bil rajni v nevarnosti na vodi in drugot. Kolikokrat se je peljal po dereči Savini in močni Savi v daljno Slavonijo tje do meje turške. — pa zmiram je bil srečen, nič žaliga se mu ni zgodilo. Zdaj ga je pa na lepim, na ravnim polji zadela nesreča in pograbila nemila smert. Bog daj rajnimu večni mir in pokoj, nam pa srečno zadnjo uro. Amen. J. M.

Iz Šent-Andreja na Koroškem, 7. mal. serpana. V Wolfsbergu je umrla te dni žena, ktera se je ob času misijona luteranskemu krivoverstvu odpovedala.

Iz Goriškiga, 17. mal. serpana. Hvaljen bodi Jezus Kristus! Ljuba „Danica“! Povej castitim bravecem, da so 21. rožnika t. l. kamenski zvonovi in možnarji sosebno veselje

ipavski dolini naznanaovali. Ta dan smo prav radostni našiga rojaka, verliga Slovenca, v. č. gosp. Janez Stibjela iz daljne Amerike v našo sredo sprejeli. Mnogo č. gg. bravcov „Danice“ vč, de so marljivi delavec Gospodov, Janez Stibjel, pred 8 leti svojo milo domovino zapustivši se v še malo obdelani vinograd polnočne Amerike podali. Pa gorka želja svojih preljubih staršev in zlahtnikov, še enkrat njih milo obličje viditi, jih je prisilila, de so se za mali čas od obširne čede odločili, in čez široko morje lesem prišli. Potem ko se bojo malo domá in okoli pri dragih prijatlih pomudili, se bojo nazaj v Ameriko vernili. Bog daj de bi zdravi, ko do zdaj, se dolgo dolgo za čast Božjo in blagor ljudstva zadovoljni trudili, in potlej vekomaj v nebesih počivali. J. V. tergovec.

Razgled po keršanskim sreću.

Na Poljskim zadene letašnje leto 400letna slavnost sv. Kazimira, kraljeviča poljskiga, kteriga brat, Vladislav Zahajlovec, je bil češki in ogerski kralj. Ne vč se pa se, če se bo tako slovesno obhajala kakor predlanskim slavnost sv. Hiacinta, piše „Hlas“. — V Čiešanovu umerliga nadškofa Baraniecki-ga telo je bilo maziljeno in v Levov preneseno. — V bernski škofii je dosihmal v 36 dekanijah 13.306 družnikov ss. Cirila in Metoda za spreobertjenje ločenih grekov. — V Olomovcu je bil v dan sv. Janeza Kerstnika keršen profos c. kr. peš. polka kn. Korlna Švarcenberga. — Slovesni hervaški malar Vekoslav Karas, rojen iz Karlovca, je 5. t. m. v reki Kópi se kopaje vtomil. — K obnovljevanju cerkve sv. Ane v Jeruzalemu je francoska vlada 110.000 frankov privolila. — Kakor Afrika, tako je tudi naselba Kajen (Cayenne, Guyana), pregnanise francoskih hudodelnikov, prava poziravka katoliških duhovnov. V 3 letih je umerlo 11 jezuitov, ki so po tih nezdravih krajih radovaljno v misijonu. Je pa tudi na enim samim tih otročicv, sv. Jurja, zmed 160 kaznovancov v enim letu njih 120 umerlo.

Milí darovi.

Za afrikanski misijon:

G. A. Fr. 5 gold. — Vdova iz cerklanske fare 100 gold. za odkup zamurskiga mladenca, ki naj se imenuje Janez Cerklanski. — Matija Kobov 2 gold. — Terezija Gorjan 1 gold. — Terezija Boltran 1 gold.

Za Semičane:

G. A. Klemen 2 gold. sr.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. G. v M.: Posebno hvalo za toliko gorečo prizadevo. — Gg. H. v G. in S. v Š. M.: Vse z lepo hvaležnostjo prejeli: quoad caetera, sufficit b. v. — J. K.: Taki spisi velikrat prav dobro storč. — G. M. v R.: Hvala! se bo zgodilo. — G. D. v D. in O. M.: Hvala in zahvala! — G. B.: Čim prije. — G. J. H.: Hvale vredno! — G. B.: Le dosti taciga „slabiga“; smo že zadovoljni — hvaležni. — G. V.: To je lepo! — G. D. Prav ljubo. — G. N.: Nam bo prav vstreženo; prosimo. Za dopis zdaj prepoz.: drujkrat.

Duhovske zadeve.

V ljubljanski škofii. Fara Reka je podeljena g. Jan. Lobe-tu, dosed. mozelskimu fajm., in fara Mozelj je 7. t. m. razpisana, za ktero se prošnje do svitl. visokorod. kneza Korlna Vilh. Auersberga ravnaajo. Gosp. Joz. Vovk, duh. pom. v Begnjah je postavljen farni namestnik pri Beli skali. Gosp. Vinc. Majer-ju, mestnimu duh. pom., učeniku kerš. n. in začas. šolskimu vodju v Loki, je sel-ska fara podeljena. — Umerla sta gg.: Lor. Mušič, farni vikari v Špitaliču 18. t. m., in Jan. Lampret, duh. pom. v Dobernicah, 19. t. m. R. I. P.!

Spremembe v lavantinski škofii. Čast. gosp. Simon Rudmaš, lavantinski duhovni svetovavec, c. k. šolski svetovavec in ogleda ljudskih sol v Koroški kronovini, je 30. roznika v 63. letu svoje starosti umerl. R. I. P.!

Za dr. Knobleherjev spominek.

Prenešek od 1.—2. naznanila 4 cekini in 193 gold. 7 kr.

Iz Radolice po v. č. dekanii poslani naslednji darovi:			
Gospod	Simon Vovk, dekan v Radolici	5	gold. — kr.
"	Silvester Keše, kaplan	3	" — "
"	Matevz Keršmanec, lokal. v boh. Beli	2	" — "
"	Janez Kovacič, fajmošter v Bistrici	2	" — "
"	Janez Mesar, kaplan v	1	" — "
"	Franc Zaversnik, lokal. v Koprivniku	1	" — "
"	Anton Porenta, fajmošter v Srednji vasi	1	" — "
"	Luka Porenta, kaplan v	1	" — "
"	Korl Tedeschi, fajmošter v Gorjah	5	" — "
"	Anton Gros, kaplan v	2	" — "
"	Simon Pehare, fajmošter v Bledu	3	" — "
"	Prim. Kosec, fajmošter v Lesah	2	" — "
"	Jernej Uršič, fajmošter v Kamnji gorici	3	" — "
"	Jernej Babnik, kaplan v	1	" — "
"	Henrik Kahl, fajmošter v Kropi	2	" — "
"	J. Poličar, lok. na Dobravi	1	" — "
"	J. Klapšič, fajmošter v Ovsiši	1	" — "
"	Matija Brolih, fajmošter v Ljubnu	1	" — "
"	Anton Smrekar, fajmošter v Lesah	1	30 "
"	Andrej Kopač, fajmošter v Begnjah	2	" — "
"	Jožef Vovk, kaplan v	1	30 "
"	Andrej Potočnik, fajmošter v Mošnjah	1	" — "
"	Andrej Smole, lok. na Planini	1	" — "
"	Simon Vilfan, fajmošter v Krajnski gori	2	" — "
"	Janez Ankerst, kaplan v	1	" — "
"	Juri Matek, kaplan v	1	6 "
"	Andrej Dremel, lok. v Radečah	1	" — "
"	Ant. Furmayer, fajmošter na Dovjim	1	30 "
"	Jan. Pfeifer, kaplan na	1	30 "
"	Jernej Bizjak, fajmošter na Jesenicah	2	" — "
"	Valentin Plemel, lok. v koroški Beli	4	" — "
"	Kasp. Soklič, fajmošter v Breznici	2	" — "
"	Janez Vovk, kaplan v	2	" — "
"	Janez Rome, kaplan v Bledu	2	" — "
Do tod iz Radolice, skupaj 64 gold. 6 kr.			
Gospod	Jože Jerala župnik na Berdi	3	" — "
"	Miha Kavcic župnik v Sušnjevici	2	" — "
"	Lorenč Rakovec, kaplan v Susnjevici	1	" — "
"	Jože Jelovšek župnik na Pazi	3	" — "
"	Janez Vovk župnik v Dolenji vasi	2	" — "
"	Tone Ban župnik v Boljunci	2	" — "
"	Janez Ferjan, kurat v Borutti	1	" — "
Do tod iz Istrijskiga, skupaj 14 gold.			
Metliski farmani		13	" 5 "
Gospod	Jožef Grahek, fajmošter v Metliki	5	" — "
"	Mat. Markič, kaplan v	2	" — "
"	Val. Lah, kaplan v	2	" — "
"	Jernej Dolžan, fajmošter v Radovici	1	" — "
Do tod iz Metliskiga, skupaj 23 gold. 5 kr.			
Nace, za nas Boga prosí		2	" — "
Gospod	Valentin Skul	1	" — "
"	Mat. Tavčar	5	" — "
"	Jožef Globočnik	1	" — "
Dobrotnica iz Ljubljane		—	" 30 "
Gospod	korar Juri Vole	3	" — "
"	Prijatelj ranjeiga	2	" — "
"	L. Sušnik, kriski fajmošter na Ipavskim	1	" — "
Matija Kobov v ipavskim Verhpolji		2	" — "
Janez Premrov v		1	" 13 "
Gospod	Anton Samasa, zvonar v Ljubljani	5	" — "
"	N. K. iz Smartna pod Smarno goro	1	" — "
"	Grošel, duhovni pastir na Krasu	1	" — "
"	Nikol. Dolinar, duhovni pastir na Krasu	1	" — "
"	Mat. Skala, duhovni pastir na Krasu	1	" — "
"	Pavlečić, uradni vodnik na kolodvoru v Divaci	1	" — "
P. M. Š. v Gorici		2	" — "
P. F. H. v		1	" — "
P. E. O. v		1	" — "
Gospod	J. Nova iz Štaj.	—	" 50 "
Skupaj: 134			" 44 "
S poprejšnjim: 4 cekini in 327			" 51 "